

Cuprins

Femeia adulteră	7
Renegatul sau un spirit confuz	31
Cei muți	53
Oaspetele	71
Jonas sau artistul la lucru	90
Piatra care crește	129

Albert Camus

Exilul și împărăția

Traducere din limba franceză
de Irina Mavrodin

POLIROM
2018

Totuși, până la urmă sosi și cafeaua. O sorbiră la repezeală și ieșiră în strada rece și prăfuită. Marcel chemă un arab tânăr să-l ajute la căratul geamantanului, dar, din principiu, făcu întâi prețul. Părerea lui, pe care i-o spunea Janinei a nu știu câta oară, se întemeia pe convingerea greu de înțeles că arabii cer întotdeauna un preț de două ori mai mare doar ca să fie siguri că vor primi un sfert din el. Janine, stânjenită, mergea în urma lor. Pe sub palton îmbrăcase o jachetă de lână și acum ar fi vrut parcă să se facă mai mică. Carnea de porc, deși bine friptă, precum și picătura de vin pe care o băuse, nu-i îngăduiau nici ele să se simtă prea bine.

Mergeau acum de-a lungul unei grădinițe publice cu copaci prăfuiți. În drum întâlneau arabi, ce se dădeau la o parte fără să pară a-i fi văzut, strângându-și în față poalele burnuzului. Janine găsea că până și cei îmbrăcați în zdrențe au o înfățișare mândră, pe care nu o mai întâlnește la arabii din orașul ei. Se ținea după arabul cu geamantanul, care-i croia drum prin mulțime. Trecură printr-o poartă ce se deschidea într-un fel de împrejmuire făcută din argilă și ajunseră într-o mică piață plantată cu aceiași arbori minerali. În fund, pe latura cea mai mare, se vedeau un șir de arcade și nenumărate dughene. Se opriră chiar în mijlocul pieței, în fața unei mici construcții în formă de ghiulea, spoită cu albastru. Înăuntru, în singura încăpere a casei, luminată doar prin ușa de la intrare, ședea, în spatele unei tejghele de lemn lustruit, un bătrân arab cu mustață albă. Tocmai turna ceaiul, ridicând și coborând ceainicul deasupra a trei păhăruțe colorate. Din prag, până să apuce să deslușească și

altceva în penumbra dughenei, îi întâmpină mireasma răcoroasă a ceaiului de izmă. Se izbeau de ghirlande de ceainice de cositor, de cești și tăvi de tot soiul, amestecate cu vrafuri de cărți poștale. După ce trecu de ele, Marcel se pomeni lângă tejghea. Janine rămase la intrare, dându-se puțin la o parte, pentru a nu lua toată lumina. Abia în acea clipă zări, în penumbră, în spatele bătrânului negustor, doi arabi care o priveau surâzând, așezați pe saci doldora ce umpleau toată partea din fund a dughenei. Pe pereți atârnav covoare roșii și negre și basmale brodate, iar pe podea zăceau de-a valma saci și lădițe cu mirodenii. Pe tejghea, în jurul unui cântar cu talgere lucitoare de aramă și a unui metru vechi, cu cifrele și liniile șterse, se înșiruiu căpățâni de zahăr, dintre care una, desfăcută din scutecul ei gros de hârtie albastră, era începută la vârf. Când bătrânul negustor așeză ceainicul pe tejghea și îi salută, mirosul de lână și de mirodenii care plutea în încăperea se făcu simțit îndărătul parfului de ceai.

Marcel rostea cuvintele repede, cu acea voce scăzută pe care o avea ori de câte ori vorbea despre afaceri. Apoi deschise geamantanul, arătă stofele și basmalele, dădu la o parte cântarul și metrul ca să-și poată întinde marfa în fața bătrânului negustor. Își ieșise din fire, ridicase glasul, râdea fără rost, aducea cu o femeie ce vrea să placă dar nu e sigură de ea. Cu mâinile desfăcute larg, mima gesturile celui care vinde și celui care cumpără. Bătrânul clătină din cap, trecu tava cu ceai celor doi arabi din spatele lui și spuse numai câteva cuvinte, dar care părură a-l descuraja pe Marcel. El își adună stofele, le băgă la loc în geamantan,

ștergându-și fruntea de o sudoare imaginară. Îl strigă pe micul hamal și porniră către arcade. În prima dugheană, deși negustorul luase aceeași înfățișare olimpiacă, lucrurile merseră ceva mai bine.

— Uite ce mai aere își dau, spuse Marcel, parcă n-ar fi și ei tot negustori! Viața nu-i ușoară pentru nimeni.

Janine mergea în urmă fără să răspundă. Vântul aproape încetase. Cerul se însenina pe alocuri, o lumină rece, strălucitoare, cobora din fântânile albastre ce se săpau în stratul gros de nori. Lăsaseră piața în urmă. Mergeau de-a lungul unor ulițe, pe lângă ziduri de argilă peste care atârnavă trandafiri ofiliți de decembrie și, ici, colo, câte o rodie uscată și viermănoasă. În tot cartierul stăruia o mireasmă de praf și de cafea, de scoarță de copac arsă, un miros de piatră și de oaie. Dughenele, scobite în zidurile de lut, se împuținaseră; Janine simțea că n-o mai duc picioarele. Bărbatul ei, în schimb, era din ce în ce mai vesel. Începea să-și vândă marfa și de aceea se arăta mai îngăduitor. Îi spunea Janinei „micuța mea“. Călătoria se arăta a nu fi fost zadarnică. „Nici nu încapе vorbă, spunea Janine, e mult mai bine să ne înțelegem de-a dreptul cu ei.“

Se întoarseră în centru pe o altă stradă. Era târziu, iar cerul se înseninase aproape cu totul. În piață se opriră. Marcel își freca mulțumit mâinile, privea cu duioșie la geamantanul așezat jos, în fața lor.

— Uită-te într-acolo, spuse Janine.

Din partea cealaltă a pieței venea către ei un arab slab, vânjos, înfășurat într-un burnuz albastru deschis, încălțat cu cizme galbene și moi, cu mănuși în mâini, și purtându-și mândru fața arsă de soare, cu trăsături

puternice. Numai vălul răsucit în chip de turban îl deosebea de acei ofițeri francezi de la Afacerile Indigene, pe care Janine îi admirase uneori. Înainta cu pas măsurat în direcția lor, dar părea că privește undeva dincolo de ei, în timp ce-și scotea cu încetineală o mânășă.

— Țsta se crede general, spuse Marcel, dând din umeri.

Da, toți cei de aici aveau aceeași înfățișare mândră, cel din fața lor însă întrecea orice măsură. Toată piața din jur era goală, dar el înainta drept înspre geamantan, fără să-l vadă, fără să-i vadă. Distanța care-i despărțea scădea treptat și arabul aproape ajunsese lângă ei, când Marcel apucă brusc de mânerul valizei, trăgând-o la o parte. Arabul trecu ca și cum n-ar fi băgat de seamă nimic și se îndreptă cu pas neschimbat către zidul din fundul pieței. Janine își privi bărbatul. Avea înfățișarea aceea buimacă pe care o lua ori de câte ori îl nemulțumea ceva.

— Își închipuie că le este îngăduit orice! spuse el.

Janine nu răspunse nimic. Detesta aroganța stupidă a aceluia arab și se simți dintr-odată nefericită, voia să plece de aici, se gândea la micul ei apartament. O descuraja gândul că trebuie să se întoarcă la hotel, în camera înghețată. Deodată își aminti că patronul o sfătuisese să se urce pe terasa fortului, de unde se vedea deșertul. Îi spuse asta lui Marcel, adăugând că pot lăsa geamantanul la hotel. Dar Marcel era obosit, voia să doarmă puțin înainte de cină.

— Te rog, spuse Janine. El o privi, dintr-odată atent.

— Bine, draga mea, îi spuse.

Îl așteptă în fața hotelului, în stradă. Mulțimea înveșmântată în alb era tot mai numeroasă. Nu întâlneau

nici o femeie și Janinei i se părea că nu văzuse niciodată atâția bărbați. Dar nici unul nu o privea. Unii, fără să pară că o văd, își întorceau încet către ea fața descărnată și tăbăcită, acea față care-i făcea pe toți să semene între ei, fața soldatului francez din mașină, fața arabului cu mănuși, vicleană și totodată mândră. Își răsuceau chipul acela către străină, nu o vedeau, și apoi, cu pași ușori și neauziți, treceau pe lângă ea. Simțea cum i se umflă gleznelor, iar neliniștea, nevoia de a pleca din acel loc erau din ce în ce mai puternice. „Ce cauți aici?“. Dar tocmai atunci Marcel coborî în stradă.

Când începură să urce scara fortului, era ora cinci după-amiază. Vântul se oprise cu totul. Cerul, fără urmă de nor, era de un albastru ca peruzeaua. Frigul se făcuse mai uscat, înțepându-le obrazii. Pe la jumătatea scării, un arab bătrân, lungit lângă perete, îi întrebă dacă n-au nevoie de o călăuză, dar fără să facă vreo mișcare, ca și cum le-ar fi cunoscut, din capul locului, răspunsul. Scara, anevoioasă, în ciuda mai multor paliere de pământ bătătorit, nu se mai termina. Pe măsură ce urcau, perspectiva se lărgea, iar ei se înălțau într-o lumină tot mai vastă, mai uscată, mai rece, prin care străbăteau, cu o limpezime desăvârșită, până și cele mai slabe zgomote ale oazei. Aerul incandescent părea că freamătă în jurul lor, cu o vibrație tot mai lungă, pe măsură ce înaintau, ca și cum trecerea lor, izbind în cristalul luminii, ar fi dat naștere unei unde sonore cu cercuri din ce în ce mai largi. Și în clipa când, ajunși pe terasă, privirea le zbură dintr-odată dincolo de pădurea de palmieri, către zarea nemărginită, Janinei i se păru că cerul întreg

răsună de o singură notă, puternică și scurtă, al cărei ecou umplu treptat văzduhul înalt, apoi se stinse pe neașteptate, lăsând-o tăcută în fața întinderii fără hotar.

De la răsărit la apus, privirea îi alunecă încet, fără a întâlni nici cel mai mic obstacol, de-a lungul unei curbe perfecte. La picioarele ei era orașul arab, cu terasele albastre și albe îngrămădite unele într-altele, însângerate de petele de un roșu întunecat ale ardeilor ce se uscau la soare. Nu se vedea țipenie, dar din curțile interioare urcau, o dată cu aburul aromat al boabelor de cafea puse la prăjit, voci vesele sau tropăieli nedeslușite. Ceva mai încolo, pădurea de palmieri, împărțită prin ziduri de argilă în pătrate inegale, foșnea în bătaia unui vânt care nu mai ajungea până la ea. Și mai departe încă, până la marginea zării, începea, galbenă și cenușie, împărăția pietrei, în care totul părea mort. Numai la oarecare depărtare de oază, lângă uedul care, la apus, curgea de-a lungul pădurii de palmieri, se zăreau niște corturi mari, negre. În jurul lor o turmă de cămile nemișcate, minuscule la acea depărtare, scriau pe pământul cenușiu semnele întunecate ale unui alfabet straniu, al cărui înțeles ascuns trebuia descifrat. Deasupra deșertului tăcerea era nemărginită, la fel ca văzduhul.

Janine, sprijinită cu tot trupul de parapet, nu rostea nici un cuvânt, neputându-și smulge privirea de la golul ce se căsca în față. Alături de ea, Marcel nu-și găsea astâmpăr. Îi era frig, voia să coboare. „Ce era de văzut aici?“ Dar ea nu-și putea dezlipi privirile din zare. Acolo, tot mai spre miazăzi, unde cerul și pământul se uneau într-o linie pură, i se părea deodată că o așteaptă un lucru de care nu știuse până atunci,